

PAMUK İPLİĞİ

Tijen ÖZÜDOĞRU, TEAE

1. Giriş

Tekstil sektörüne yönelik faaliyetler, ekonomi tarihinde rol oynayan ana etkenlerden ve en eski insan faaliyetlerinden biridir. Tekstil ve konfeksiyon sektörü, gerek sağladığı istihdam imkanları, üretim sürecinde yarattığı katma değeri gerekse de ihracat gelirleri içindeki yüksek payı ile ekonomik kalkınma sürecinde önemli rolü olan bir sektördür. Genel anlamda iplik, tekstil ve konfeksiyon sektörünün ana unsurunu oluşturmaktadır. Bundan dolayı; iplik üretiminde, kalite ve kantitesinde, fiyat ve satış şartlarında oluşan olumlu veya olumsuz değişiklikler bir bütün olarak tekstil ve konfeksiyon sektörünü etkilemektedir.

Cumhuriyetten sonraki dönemde, pamuk üreten, ihraç eden ve iplik, kumaş, giysi ithal eden Türkiye, 1950'den sonra tekstil ürünleri, 1970'lerin başından itibaren ise hazır giyim ürünleri ihraç eden ve bugün dünya'da önemli tekstil ve konfeksiyon üreticileri arasında yer alan bir ülke konumuna gelmiştir.

Türkiye'de tekstil ve hazır giyim sanayinin gelişimi iplik sanayinin gelişimini de beraberinde getirmiş ve iplik sanayi iç piyasanın ihtiyacını karşılamamanın yanısıra, ihracatta da önemli gelişmeler kaydetmiştir.

Pamuk ipliği üretim süreci teknolojik olarak balyalanmış pamuğun açılması, hazırlanması, daha sonra eğilerek ipliğin bobinlenmesidir. Pamuk ipliği sektöründe ring(bilezik) ve open-end(açık uç) olmak üzere iki sistem bulunmaktadır. Ring sistem de kendi içinde kısa elyaf ve uzun elyaf sistemi olarak ikiye ayrılır. Kısa elyaf sistemi pamuklu için, uzun elyaf sistemi ise yünlü için kullanılır. Ring iplik makinelerine göre işgücü ve enerji tüketimleri az olan, dolayısıyla makine verimi daha yüksek olan open-end iplik makineleri yatırıma son yıllarda Türkiye'de başta Kahramanmaraş olmak üzere Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ağırlık verilmiştir.

2. Dünyada Durum

Dünya tekstil ve konfeksiyon ticaretinde son yıllarda üretimden daha fazla artış olduğu görülmektedir. Ticaretin gelişmesi karşısında gelişmiş ülkeler, ülke içinde sektörlerini korumak amacıyla çeşitli anlaşmalar yapmak yoluna gitmişlerdir. Antlaşmalarla uyguladıkları miktar kısıtlamaları, gümrük vergileri gibi önlemlerle ülkelerine, diğer ülkelere ürün girişini sınırlandırmışlardır.

Dünya iplik ihracatında son yıllarda önemli bir değişiklik olmamıştır. 2000 yılında ihracat 26 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracatı gerçekleştiren başlıca ülkeler; Çin, İtalya, ABD, Almanya, Hindistan ve Güney Kore'dir. Dünya iplik ihracatında Türkiye %2,8 payı ile onüçüncü sırada yer almaktadır.

Dünya iplik ithalatını gerçekleştiren başlıca ülkeler ise; Hong Kong, Çin, İtalya, ABD, Almanya ve Fransa'dır. Türkiye dünya iplik ithalatında, %2,4 payı ile onüçüncü sırada yer almaktadır.

Tablo1. Dünya İplik İhracatı (Değer: 1000 Dolar)

	1998	1999	2000
Çin	2.046.722	2.158.055	2.684.667
İtalya	2.570.416	2.434.822	2.540.957
ABD	1.859.710	1.817.032	2.058.066
Almanya	2.352.423	2.077.504	2.013.441
Hindistan	1.447.472	1.627.466	-
Güney Kore	1.549.133	1.437.787	1.577.309
Endonezya	889.535	1.178.117	1.326.849
Fransa	1.320.259	1.243.353	1.200.450
Pakistan	1.118.660	1.097.814	1.188.501
Japonya	985.523	1.075.317	1.129.833
Belçika	-	981.650	898.045
İngiltere	1.470.047	820.179	785.631
Türkiye	701.216	732.654	750.586
İspanya	807.166	715.905	715.543
Kanada	577.824	585.721	600.882
Malezya	483.368	503.947	570.193
Tayland	435.845	447.756	503.891
TOPLAM	25.886.240	25.767.973	25.886.240

Kaynak: <http://www.igeme.gov.tr>

Tablo2. Dünya İplik İthalatı (Değer: 1000 Dolar)

	1998	1999	2000
Hong Kong	3.419.530	3.104.083	3.661.558
Çin	2.560.193	2.206.845	2.840.394
İtalya	2.617.574	2.257.003	2.467.584
ABD	1.951.600	2.090.349	2.309.029
Almanya	2.414.898	2.087.835	1.918.878
Fransa	1.993.191	1.717.264	1.681.388
Belçika-Lük	1.594.955	-	-
Güney Kore	994.744	1.454.420	1.537.754
İngiltere	1.694.890	1.418.131	1.346.258
Japonya	1.046.046	1.027.050	1.034.786
İspanya	1.031.415	934.022	945.113
Kanada	756.951	781.331	803.045
Türkiye	769.833	630.973	777.923
Hollanda	848.429	781.387	766.769
Meksika	410.010	539.495	691.240
Portekiz	707.012	615.639	603.980
Brezilya	420.363	393.105	515.148
Bangladeş	411.048	-	-
Tayland	226.797	267.635	369.015
Toplam	32.488.510	30.038.792	32.027.891

Kaynak: <http://www.igeme.gov.tr>

3. Türkiye’de Durum

Türkiye’de pamuk ipliği sektöründe 2000 yılı sonu itibariyle 278 firma bulunmaktadır. 2000 yılı itibariyle pamuk ipliği sektöründe faaliyette bulunan en büyük 15 firma, toplam iplik kapasitesinin 1/4’ünü oluşturmaktadır. 2000 yılı itibariyle Türkiye’de iplik üretimi en fazla GAP yöresinde gerçekleştirilmiştir. GAP yöresi, toplam iplik üretiminin %40,6’sına sahiptir. Open-end ipliğin %55’i, ring ipliğin %29,9’u GAP yöresinde üretilmiştir. Marmara, İç Anadolu ve Akdeniz Bölgeleri diğer önemli iplik bölgeleridir.

Tablo 3. Türkiye’de İplik Üretiminin Bölgelere Göre Dağılımı 1999/2000

BÖLGELER	Ton						Dağılım (%)					
	Ring		Open-end		Toplam		Ring		Open-end		Toplam	
	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000
GAP	157.406	172.253	212.923	236.060	370.330	408.313	29,6	30,1	55,0	54,6	40,6	40,6
Marmara	133.153	149.995	65.946	69.288	199.099	219.283	25,3	26,2	17,0	16,0	21,8	21,8
İç Anadolu	89.763	99.133	36.438	43.866	126.201	142.999	17,1	17,3	9,4	10,1	13,8	14,2
Akdeniz	88.256	85.579	25.745	30.604	114.001	116.183	16,8	14,9	6,7	7,1	12,5	11,6
Ege	51.484	59.983	28.792	37.135	80.276	97.118	9,8	10,5	7,4	8,6	8,8	9,7
Diğer	3.259	3.588	17.204	15.411	20.462	18.999	0,6	0,6	4,4	3,6	2,2	1,9
Bilinmeyen	2.451	1.953	0	0	2.451	1.953	0,5	0,3	0	0	0,3	0,2
Toplam	525.773	572.485	387.048	432.364	912.821	1.004.849	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: <http://www.yarnline.com>

1990-2000 yılları arasındaki dönemde pamuk ipliği üretiminde %6,6 oranında artış olmuştur. Söz konusu dönemde kapasite kullanım oranı değerlerinde düzenli bir seyir izlememekle birlikte 1999 yılına kadar genel bir azalma olduğu görülmektedir. Bunun temel nedeni olarak yatırımların üretimin çok üzerinde artması gösterilebilir.

1995-1998 döneminde yapılan büyük yatırımlar sonucu 1997 yılından itibaren artan oranda doğrudan iplik ihracatına ağırlık verilmesine rağmen, rekabet gücü yüksek yeni makinelerin de tam kapasite kullanılması mümkün olmamıştır. Böylece 1993-1998 döneminde üretim yaklaşık %70 oranında artmış ancak kapasite kullanım oranı %65 civarında dalgalanmıştır.

Sektörde kapasitede ortaya çıkan gelişmeler genelde üretimdeki gelişme hızının üzerinde seyretmiştir. 1999 yılından itibaren yatırımların yavaşlaması ve rekabet gücünü kaybeden eski makinelerin kapasiteden çıkarılması ile kapasite artışı durmuştur. 2000 yılında üretimdeki artış ithalattaki yükselme ve doğrudan iplik ihracatındaki azalmaya rağmen devam etmiş, böylece 1998 yılında %62,4 olan kapasite kullanım oranı değeri, dikkate değer oranda artarak 2000 yılında %70,6'ya yükselmiştir. 2000 yılında ring ipliği üretimi bir önceki yıla oranla %8,9 artarak 573.000 ton'a, open-end iplik üretimi %11,7 oranında artarak 432.000 ton'a yükselmiştir.

Türkiye'de firmaların 1990-2000 yılları arasında gerçekleştirmiş oldukları pamuk ipliği üretim miktarları ile kapasite kullanım oranlarının gelişimi Tablo4'de verilmiştir.

Tablo 4. Türkiye'de Pamuk İpliği Üretim, Kapasite ve Kapasite Kullanım Oranları: 1990-2000

YILLAR	ÜRETİM(ton)	KAPASİTE(ton)	K.K.O (%)
1990	530.000	665.000	79,7
1991	484.000	727.000	66,6
1992	528.000	878.000	67,1
1993	530.000	867.000	61,1
1994	600.000	915.000	65,6
1995	630.000	1.010.000	62,4
1996	764.000	1.195.000	63,9
1997	870.000	1.350.000	64,4
1998	898.000	1.438.000	62,4
1999	913.000	1.396.000	65,4
2000	1.005.000	1.422.000	70,6

Türkiye iplik sanayii'nde ihraç edilen iplikler içinde en önemli paya sahip olan iplikler; pamuk ipliği, sentetik filament iplikleri ve sentetik devamsız liflerden ipliklerdir. Pamuk ipliği ihracatı 2001 yılında yaklaşık 279 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'nin 2001 yılında gerçekleştirdiği pamuk ipliği ithalat miktarı ise yaklaşık 86 milyon dolar'dır.

Kaynak: Koşar, D. Pamuklu Tekstil Sektörünün Rekabet Gücü Analizi, 2002

Tablo 5. Türkiye'nin İplik İhracatı (Değer: US Dolar)

	1998	1999	2000	2001
Pamuk İpliği	294.061.925	314.604.835	255.765.844	278.640.532
Yün İpliği	7.600.593	13.392.622	14.648.714	39.441.252
Suni, Sentetik, İpek İplik	375.555.366	381.357.012	454.391.496	477.310.017
Keten, Kenevir, Jüt İpliği	649.610	188.645	160.384	153.362
Halat, İp, Sicim, Ağ	12.460.431	14.473.979	19.287.716	36.483.219
Toplam	690327925	724.017.093	744254154	832.028.382

Kaynak: <http://www.igeme.gov.tr>

Tablo 6. Türkiye'nin İplik İthalatı (Değer: US Dolar)

	1998	1999	2000	2001
Pamuk İpliği	115.840.837	84.498.038	110.996.300	85.619.916
Yün İpliği	46.559.400	37.872.315	42.903.166	33.721.565
Suni, Sentetik, İpek İplik	551.286.501	460.562.602	565.184.385	484.040.974
Keten, Kenevir, Jüt İpliği	41.257.244	30.610.335	35.261.415	27.772.498
Halat, İp, Sicim, Ağ	18.885.729	11.966.723	15.567.521	13.386.075
Toplam	773.829.711	625.510.013	769.912.787	644.541.028

Kaynak: <http://www.igeme.gov.tr>

2002 yılında tahmin edilen pamuk ipliği üretim miktarı 990 bin ton, iç talebi 908 bin ton, ihracatı 117 bin ton, ithalatı ise 35 bin ton'dur. İplik sanayii'nde pamuk ipliği üretim ve ticareti diğer iplik çeşitlerine göre en büyük payı almaktadır. 2002 yılında pamuk ipliği ithalatının bir önceki yıla oranla %12 artacağı beklenmektedir (Tablo 7).

Tablo 7. Türkiye İplik Sanayii 2002 yılı Üretim, İç Talep, İhracat, İthalat Tahmini

	2002 (Tahmin)				2001/2002 Değişimi			
	Üretim	İç Talep	İhracat	İthalat	Üretim	İç Talep	İhracat	İthalat
	Bin Ton				(%)			
Pamuk İpliği	989,8	907,7	117,1	35,0	1,7	1,5	5,6	12,0
Yün İpliği	128,4	129,3	2,8	3,6	11	11,4	1,9	20,0
Suni,Sentetik,İpek İplik	572,3	569,9	58,6	56,3	3,6	4,1	4,1	10,0
Keten,Kenevir,Jüt İpliği	4,2	41,5	0,1	37,4	4,5	9,4	7,7	10,0
Halat,İp,Sicim,Ağ	1,7	2,6	0,8	1,8	1,2	4,3	5,5	8,0
Toplam	1.696	1.651	179,4	134,1				

Kaynak: <http://www.kotonline.com>

4. Genel Değerlendirme

Türk tekstil ve konfeksiyon sektörünün temelini oluşturan iplik sektörünün 21. yüzyılda dünya pazarlarında daha rekabet edebilir duruma gelmesi şarttır. Bu konuda sektörün birtakım sorunları vardır. Türkiye’de kurulu bulunan iplik tesislerinin büyük bir kısmı ekonomik kriz nedeniyle üretime ara vermiştir. Gerek dış ve gerekse iç piyasada fiyat ve satış şartları bakımından istikrarlı bir rekabet şansı elde etmek için: iplik tesislerinin üretime tekrar başlamaları için gerekli çalışmalar yapılmalı, enerji ve işçilik maliyetleri üzerindeki vergi ve sosyal sigorta yükleri azaltılmalı, iplik, ham mamül ve kumaşın kayıtsız, dampedli ve süspansiyonlu olarak yurda getirilmesi engellenmelidir.

SEKTÖRÜN PROFİLİ

TOPLAM FİRMA SAYISI	2000 yılı sonu itibariyle pamuk ipliği sektöründe 278 firma faaliyet gösteriyor.
ÜRÜNLER	Pamuk ipliği, sentetik, yün ipliği, keten ipliği, akrilik
PAMUK İPLİĞİ ÜRETİMİ	2002 tahmini 990 bin ton
PAMUK İPLİĞİNDE KAPASİTE	2000 verilerine göre 1,4 milyon ton
PAMUK İPLİĞİ İTHALATI	2002 tahmini 35 bin ton
PAMUK İPLİĞİ İHRACATI	2002 tahmini 117 bin ton
ÖNEMLİ İHRAÇ PAZARLARI	AB, ABD
SEKTÖRÜN ÖRGÜTLERİ	Suni Sentetik İplik Üreticileri Birliği(SUSEB), İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği (İTHİB)

KAYNAKLAR

Anonim 2001. Tekstil ve Giyim Sanayii, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT 2001 Ankara

Anonim 2002a. <http://www.igeme.gov.tr>

Anonim 2002b. <http://kotonline.com>

Anonim 2002c <http://yarnline.com>

Dünya Gazetesi 2001, Dünya Dosyaları , İplik, Sayı No:54, 16 Temmuz 2001

Koşar, D. 2002, Pamuklu Tekstil Sektörünün Rekabet Gücü Analizi, Uzmanlık Etüdü, Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. Mart 2002, Ankara

TARIMSAL EKONOMİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

PK.34 06100 Bakanlıklar/Ankara

Tel:0.312.326 0006

Faks:0.312.322 8531

Web: <http://www.aeri.org.tr>

e-mail: aeri@aeri.org.tr